

KREU VIII

LUFTA E PARTISË PËR THELLIMIN E REVOLUCIONIT SOCIALIST NË TË GJITHA FUSHAT PËRMES LUFTËS SË ASHPËR KLASORE

(1971-1976)

1. KONGRESI VI I PPSH. DETYRAT PËR THELLIMIN E REVOLUCIONIT SOCIALIST NË TË GJITHA FUSHAT

Kongresi VI i Partisë u mbajt në Tiranë prej 1 deri 7 nëntor 1971. Në të morën pjesë 676 delegatë me votë deliberative dhe 174 me votë konsultative, që përfaqësonin 86 985 komunistë, prej të cilëve 18 127 kandidatë.

Kongresi analizoi veprimtarinë e Partisë në pesë vjetët e kaluar. Mbi këtë bazë, bëri përgjithësime, nxori mësimë e përcaktoi detyra të reja, që kishin si pikësynim thellimin e revolucionit socialist në të gjitha fushat. Ai miratoi direktivat e planit të 5-të pesëvjeçar të zhvillimit ekonomik e kulturor të vendit.

**Forcimi e përsosja e diktaturës
së proletariatit mbi bazën
e zhvillimit të mëtejshëm
të demokracisë socialiste**

marizimit të diktaturës së proletariatit për disa arsye. PPSH zbatonte me vendosmëri mësimin marksist-leninist, sipas të

Kongresi VI i Partisë e quante të domosdoshme të qëndronte prapë në çështjen e forcimit dhe të revolucio-

cilit pa diktaturë të proletariatit s'ka socializëm, s'ka sovranitet e s'ka pavarësi të plotë kombëtare, s'ka përparim drejt komunizmit. Në rrethanat kur diktatura e proletariatit qe asgjësuar në Bashkimin Sovjetik e në vendet e tjera ish-socialiste, kur revizionistët modernë e gjithë armiqtë e socializmit kishin drejtuar shigjetat e tyre kundër saj, edhe si teori edhe si praktikë, mbrojtja e forcimi, revolucionarizimi i diktaturës së proletariatit në Shqipëri paraqitej një nga detyrat më të mëdha e thelbësore për Partinë e për gjithë masat punonjëse.

Masat shumë të rëndësishme politike, ideologjike, organizative që kishte marrë Partia në pesë-gjashtë vjetët e fundit, lufta kundër burokratizmit e shfaqjeve të tjera të rrezikshme për pushtetin proletar kishin sjellë një forcim e përsosje të dukshme të pushtetit shtetëror, të diktaturës së proletariatit.

Por me gjithë këto masa, me gjithë goditjet që kishte marrë veçanërisht burokratizmi, me gjithë përparimet e mëdha që ishin shënuar në pjesëmarrjen e popullit në qeverisjen e vendit, Kongresi arrinte në konkluzionin se kishte mjaft raste në praktikë që tregonin se prapë nuk kuptohej plotësisht rëndësia e luftës kundër burokratizmit, se kjo luftë pengohej nga koncepte konservatore e liberale, shpesh bëhej formale e godiste shfaqje anësore, haste, pra, në qëndresën e elementëve burokratë.

Për këtë arsye Kongresi udhëzonte organizatat e partisë dhe organet e pushtetit ta mbanin vazhdimisht në qendër të vëmendjes luftën kundër burokratizmit, si «një luftë me rëndësi jetike» duke kërkuar e duke zbatuar metoda e forma të reja revolucionare.

Në rrethanat konkrete, Kongresi përcaktoi rrugë të përgjithshme për forcimin e diktaturës së proletariatit, të tërë rendit socialist, zhvillimin e demokracisë socialiste. «Pa demokraci socialiste, — theksoi Kongresi, — nuk ka diktaturë të proletariatit, ashtu si nuk mund të ketë demokraci të vërtetë për punonjësit pa diktaturë të proletariatit»¹.

Thelbin e zhvillimit të mëtejshëm të demokracisë socialiste e përbënte tërheqja më e gjerë, sidomos më aktive, në qeverisje e punonjësve.

1 Enver Hoxha. Raport në Kongresin VI të PPSH. Dokumente kryesore të PPSH, vëll. VI, 1978, f. 129.

Kjo do të arrihej në radhë të parë duke rrënjësuar një kuptim më të thellë në mendjen e masave për rolin e tyre në jetën politiko-shoqërore dhe ekonomike si subjekt i revolucionit, ndërtues të socializmit, krijues të historisë.

Kongresi udhëzonte sidomos të zbatoheshin në mënyrë më sistematike metoda e këshillimit me masat dhe kontrolli i masave nga poshtë, veçanërisht kontrolli punëtor. Ai ngarkonte me detyrë të posaçme organizatat e partisë e bashkimet profesionale të punonin për ta bërë klasën punëtore sa më të ndërgjegjshme që «ajo të kuptojë vetë në radhë të parë jo vetëm rolin e saj si forca prodhuese vendimtare, por edhe rolin e saj politik si klasa pararojë në shoqërinë tonë»¹.

Për forcimin e diktaturës së proletariatit, për zhvillimin e demokracisë socialiste Kongresi kërkoi të zbatoheshin me këmbëngulje, pa lëkundje e shtrembërime, vendimet për qarkullimin e kuadrove, për pjesëmarrjen e tyre në punë drejtpërdrejt në prodhim, për vënien e tyre nën kontrollin e masave, për dhënien llogari përpara punëtorëve e kooperativistëve.

Thellimit të demokracisë socialiste do t'i shërbente rritja e rolit të organeve të zgjedhura të pushtetit shtetëror. Arritjet në këtë lëmë gjatë vjetëve të fundit kishin nevojë të zhvilloheshin më tej, të mos lejohej në asnjë rast zhvendosja e këtij roli nga organet ekzekutive dhe nga aparatet e tyre. Do të punohej që fjala e këshilltarit dhe e deputetit të dëgjohej me vëmendjen më të madhe, sidomos të plotësoheshin pa asnjë ngurrim vendimet e këshillave popullore.

Në kuadrin e forcimit të diktaturës së proletariatit Kongresi trajtoi edhe çështjen e madhe të mbrojtjes së Atdheut.

Në lidhje me mbrojtjen u zhvillua më tej ideja marksiste-leniniste e armatosjes, e gatishmërisë dhe e përgatitjes ushtarake të mbarë popullit. Kongresi, duke u udhëhequr nga porositja e Leninit për ta bërë «çdo qytetar ushtar dhe çdo ushtar qytetar», lëshoi direktivën që gjithë punonjësit njëkohësisht të punonin, të mësonin e të përgatiteshin për mbrojtje. Me këtë nënkuptohej zbatimi i udhëzimeve që shoku Enver Hoxha i kishte dhënë Ministrisë së Mbrojtjes Popullore më 1970 për kalimin në sistemin e shkollës së lirë ushtarake.

Ushtria Popullore, siç shprehej Plenumi i 12-të i KQ të Partisë i korrikut 1971, është vetëm një pjesë e popullit

1 Dokumente kryesore të PPSH, vëll. VI, f. 132.

të armatosur, kurse atdheun e mbron gjithë populli. Kongresi e cilësonte ushtrinë ushtri të popullit, të revolucionit, të diktaturës së proletariatit, ushtri të shkrirë me popullin e armatosur, ndryshe nga ushtritë e vendeve borgjeze e revizioniste, që janë ushtri kazerme, një kastë e mbyllur, e shkëputur nga populli, mbi popullin e kundër popullit.

Për Ushtrinë Popullore, theksonite Kongresi, janë të huaja shfaqjet e arrogancës, të fodullëkut, të prepotencës, të qëndrimt larg ushtarëve. Kjo ishte një kritikë kundrejt atyre oficerëve në sjelljet e të cilëve dukeshin të tilla shfaqje që vinin ndesh me vijën e Partisë e me karakterin revolucionar të ushtrisë.

Stërvitja luftarake e ushtrisë dhe e mbarë popullit kishite synim përgatitjen e njerëzve për luftë popullore në bazë të Tezave të Këshillit të Mbrojtjes mbi Artin Ushtarak Popullor.

Kongresi vuri theksin në mënyrë të veçantë në forcimin e udhëheqjes së Partisë në ushtri. «Partia ka qenë dhe mbetet shpirti i ushtrisë, truri që e drejton atë në rrugë të drejtë, forca jetëdhënëse që e bën atë të pathyeshme. Në ushtrinë tonë, në krye të mbrojtjes sonë, në komandë është Partia»¹. Këto godisnin shfaqjet e dobësimit të rolit udhëheqës të Partisë në ushtri, godisnin të gjithë ata kuadro ushtarakë, të molepsur nga sëmundja e burokratizmit dhe e teknokratizmit, që mundoheshin t'u vinin bërrylin organizatave-bazë dhe komiteteve të partisë, t'i kthenin ato në vegla të komandave e të shtabeve.

Kongresi vendosi të hartohej Kushtetuta e re e shtetit socialist shqiptar. Kjo ishte një masë me rëndësi të madhe teorike e praktike për forcimin dhe përsosjen e sistemit të diktaturës së proletariatit. Ripunimi i Kushtetutës diktohej nga kushtet e reja ekonomiko-shoqërore, kulturore e ideologjike, të krijuara në Shqipëri pas ndërtimit të bazës ekonomike të socializmit. Shumë nene të Kushtetutës ekzistuese nuk u përgjigjeshin më këtyre kushteve. Kongresi udhëzoi që Kushtetuta e re «të pasqyrojë plotësisht vijën e Partisë, të mishëruar në praktikën tonë revolucionare dhe t'i frymëzojë punonjësit në luftën për ndërtimin e plotë të shoqërisë socialiste».²

1 Dokumente kryesore të PPSH, vëll. VI, f. 137.

2 Po aty, f. 140.

Të ecet me vendosmëri në rrugën e zhvillimit të pareshtur të revolucionit ideologjik e kulturor

Kongresi VI bëri përgjithësimin e përvojës së lëvizjeve të mëdha revolucionare me karakter ideologjik-shoqëror që u zhvilluan pas Kongresit V, duke nxjerrë mësim për të thelluar më tej revolucionin ideologjik e kulturor. «Po të mos i hysh me të gjitha forcat thellimit të revolucionit ideologjik e kulturor, — tha shoku Enver Hoxha në raport, — do të thotë ta lësh revolucionin socialist në mes të rrugës, të vësh në rrezik realizimet e tij në lëmin politik e ekonomik, t'i hapësh rrugën degjenerimit borgjez në të gjitha fushat».¹

Lëvizjet ideologjiko-shoqërore treguan se sa më tepër të çlirohen punonjësit nga paragjykimet, nga konceptet dhe shprehjet e vjetra regresive, sa më tepër të jenë ata të paprekur nga ndikimet e ideologjisë borgjezo-revizioniste, aq më shumë bëhen luftëtarë të ndërgjegjshëm e të vendosur të socializmit. Nga ana tjetër, ato treguan se vetëm socializmi krijon kushtet e domosdoshme dhe është në gjendje të realizojë jo vetëm çlirimin nga shtypja e shfrytëzimi, por edhe çlirimin moral të njerëzve nga ato të këqija që kultivon shoqëria me klasa antagonistë.

Por çlirimi shpirtëror nuk arrihet dot në të njëjtën kohë me çlirimin politik dhe ekonomik-shoqëror. Çlirimi politik dhe ekonomik-shoqëror janë bazë për çlirimin shpirtëror. Një bazë të tillë kishin lëvizjet ideologjiko-shoqërore, gjithë revolucionin ideologjik e kulturor që zhvillohej në vend, bazë e përgatitur gjatë 30 vjetëve të një lufte të vazhdueshme revolucionare, të shndërrimeve rrënjësore politike dhe ekonomike, të kryera nga masat punonjëse nën udhëheqjen e Partisë. Ideologjitë e vjetra reaksionare kishin marrë goditje dërmuese gjatë kësaj periudhe, por rrënjët e tyre s'qenë shkukur plotësisht. Ato s'kishin më bazën politike dhe ekonomik-shoqërore kapitaliste. Por e ashtuquajtura «e drejtë borgjeze» (ndonëse shumë e kufizuar) në socializëm, dallimet midis qytetit e fshatit, midis punës fizike e mendore, midis punës së kualifikuar dhe të pakualifikuar etj. nuk mund të mos ndikojnë në mbajtjen gjallë të mbeturinave të koncepteve e zakoneve të vjetra, të

¹ Dokumente kryesore të PPSH, vëll. VI, f. 142.

psikologjisë mikroborgjeze. Një burim ndikimi edhe më i madh është sistemi kapitalist botëror nga jashtë.

myte Prandaj Kongresi VI kërkonte të vazhdohej pa pushim revolucionari ideologjik e kulturor, lufta kundër fesë, kundër zakoneve prapanike, kundër psikologjisë mikroborgjeze, kundër qëndrimeve të huaja ndaj punës e ndaj pronës socialiste, lufta për çlirimin e plotë të gruas, për një jetë me të vërtetë demokratike në familje etj. Lufta në frontin ideologjik do të zgjatë për aq kohë sa do të zgjatë lufta e klasave, e cila, vuri përsëri në dukje Kongresi, vazhdon gjatë gjithë periudhës së kalimit nga kapitalizmi në komunizëm.

Dihet se vendin e së vjetrës reaksionare, që mohohet dhe shpartallohet, duhet ta zërrë e reja revolucionare. Kjo e re, që lind në luftë e sipër, është në fillim e pamëkëmbur mirë, prandaj ka nevojë të mbështetet me të gjitha forcat, të forcohet pa pushim derisa të afirmohet plotësisht. Po s'u mbush vendi i zbrazët me të renë, një e re e shëndetshme, në zhvillim të pandërprerë, e vjetra kthehet prapë. Fitorja e së resë arrihet me luftë klasore. Duke pasur parasysh këtë mësim, Kongresi pohonte: «Koncepteve dhe ideve borgjeze e revizioniste u kundërvëmë pikëpamjet tona marksiste-leniniste. Psikologjisë së vjetër mikroborgjeze i kundërvëmë psikologjinë e re socialiste. Shfaqjeve të individualizmit dhe të indiferentizmit borgjez e mikroborgjez u kundërvëmë kolektivizmin dhe solidaritetin socialist. Liberalizmit borgjez dhe konservatorizmit patriarkal u kundërvëmë frymën tonë të shëndoshë përparimtare. Tendencave të rehatisë e të mendjemadhësisë u kundërvëmë frymën e sakrificës e të aksionit, shpirtin praktik, modestinë dhe ekzigjencën ndaj vetvetes».¹

Për krijimin e forcimin e psikologjisë së re socialiste, vinte në dukje Kongresi, një rol të madh luajnë kushtet e reja objektive, të krijuara nga shndërrimet e thella e përparimet e mëdha ekonomiko-shoqërore e kulturore me karakter socialist, si edhe veprimi revolucionar. Prandaj ishte e domosdoshme që propaganda, gjithë puna edukuese e Partisë të lidhej e të gërshe-tohej më mirë me jetën, me arritjet dhe detyrat e ndërtimit socialist.

Puna politiko-edukuese do të përfshinte, si kurdoherë, gjithë punonjësit, gjithë njerëzit, të rinj e të vjetër. Kongresi

¹ Dokumente kryesore të PPSH, vëll. VI, f. 152-153.

kërkonte t'i kushtohej kujdes i veçantë edukimit të klasës punëtore e të rinisë.

~~Partia~~ Partia udhëzonte t'i jepej përparësi, si kurdoherë, edukimit ideopolitik të klasës punëtore për shkak të rolit të saj, si klasë udhëheqëse në fuqi, për ta bërë plotësisht të vetëdijshme për këtë mision.

Vëmendja e veçantë për edukimin revolucionar të rinisë kushtëzohej me rolin e rinisë si forca më e gjallë e revolucionit dhe e ndërtimit socialist.

PPSH, klasa punëtore shqiptare e kanë pasur kurdoherë me vete rininë, e kanë edukuar atë me ideitë revolucionare, i kanë plotësuar asaj ëndrrat e kërkesat e natyrshme politike, materiale, kulturore, shpirtërore të së tashmes e të së ardhmes; e kanë hedhur në veprimin revolucionar; e kanë bërë atë një forcë vigane revolucionare. Ato nuk harrojnë asnjëherë se ajo klasë që ka rininë me vete ka fitoren.

Detyrë të veçantë për ta bërë rininë luftëtare të ndërgegjshme e të aftë të revolucionit e të socializmit ka shkolla. Kongresi udhëzonte të vazhdohej me këmbëngulje lufta frontale që të zbatoheshin deri në fund orientimet e Partisë për shkollën.

Kongresi i kushtoi një vëmendje të veçantë formimit kulturor të njeriut të ri. Ai porosiste organizatat e partisë, organet e pushtetit, organizatat e masave të tregonin një kujdes më të madh dhe të punonin më shumë për një kulturë më të lartë të jetës e të prodhimit, për të krijuar kushte më të kulturuarra të punës, të çlodhjes, të kalimit të kohës së lirë nga punonjësit, të mjediseve në rrugë, në sheshe, në qendrat e banimit e gjithkund. «Jeta socialiste është e duhet të jetë kulturë».¹

Për letërsinë dhe artet Kongresi shtronte detyrë të zbatonin më thellë metodën e realizmit socialist. «Lulëzimi i mëtejshëm i artit të realizmit socialist, — udhëzonte ai, — do të arrihet duke përforcuar pozitën e fituara në luftë me çdo ndikim të huaj, që nuk pajtohet me ideologjinë tonë socialiste, në luftë si me modernizmin, ashtu edhe me konservatorizmin. . .»²

Për shkencat vihej detyrë zgjerimi e përsosja e veprimtarisë kërkimore. Në stadin e arritur, theksohej, në asnjë fushë

1 Dokumente kryesore të PPSH, vëll. VI, f. 157.

2 Po aty, f. 159.

nuk mund të eëet përpara me shpejtësi pa studime e pa përgjithësime shkencore, aktuale e perspektive, pa zhvilluar revolucionin tekniko-shkencor.

Rritja më tej e rolit udhëheqës të Partisë Partia vinte në Kongresin VI të saj më e fortë, më e kalitur, e pastër ideologjikisht e politikisht, me një unitet të çeliktë marksist-leninist, e lidhur ngushtë me popullin, gjithashtu me një prestigj më të madh ndërkombëtar.

Lufta për revolucionarizimin e mëtejshëm të jetës së vendit e kishte forcuar më tepër rolin udhëheqës të Partisë dhe kishte vërtetuar më mirë se vetëm nën udhëheqjen e partisë së klasës punëtore revolucionari e socializmi mund të marshojnë përpara në rrugë të drejtë. Kongresi nxirrte konkluzionin se «me zhvillimin e me konsolidimin e socializmit roli udhëheqës i Partisë jo vetëm nuk vjen duke u dobësuar, por përkundrazi forcohet e përsoset gjithnjë e më shumë».¹ Siç vërtetonin përvoja negative në Bashkimin Sovjetik, në Jugosllavi dhe ngjarjet në Kinë gjatë Revolucionit Kulturor, pa udhëheqje të shëndoshë, të vërtetë, konsekuente të partisë së klasës punëtore, në vend të revolucionit lind e lulëzon kundërrevolucioni, në vend të socializmit lind e zhvillohet kapitalizmi, lind e zhvillohet anarkia, rrëmuja, mbijnë e rriten gjithfarëlloj vijash, shkollash e barërash helmuese, që e vyshkin dhe e asgjësojnë revolucionin, socializmin.

Kongresi e quante «të domosdoshme ngritjen në një shkallë më të lartë të rolit drejtues, edukues, organizues e mobilizues të Partisë» duke e vlerësuar këtë «një detyrë të përhershme e jetike».²

Për rritjen më tej të rolit udhëheqës të Partisë Kongresi u kap pas dy hallkash: **shembullit të komunistëve, si luftëtarë pararojë, dhe gjallërimit të organizatave-bazë, si themel i Partisë.**

Për zbatimin e vijës së Partisë, për sigurimin e rolit të saj udhëheqës kudo dhe mbi këdo, theksonte Kongresi, përgjigjen gjithë komunistët. Komunisti nuk kryen vetëm punën për të cilën paguhet. Roli i tij është i madh. Ai ka detyrë në radhë të

1 Dokumente kryesore të PPSH, vëll. VI, f. 163.

2 Po aty.

parë të udhëheqë klasën, masat në të përpjetën e revolucionit, të socializmit me punën e me shembullin e tij. Komunisti s'duhet të bëjë gjëra të pamatura, të pamenduara, s'duhet të tregohet i rrëmbyer, por as ngurrues dhe indiferent.

Për anëtarin e Partisë çështja shtrohet: ose je komunist dhe je pararojë, je i drejtë, i ndershëm, i guximshëm, gjithnjë luftëtar revolucionar, jep kudo shembullin ose ndryshe s'ka kuptim të jesh anëtar i PPSH.

Kongresi u shtronte detyrën organizatave të partisë të punonin për t'i ndihmuar e për t'i edukuar ata që kishin ngehur prapa, të ndreqnin ata që gabonin, t'i vinin të gjithë në pozita luftarake, t'i bënin të ecnin me hapin e kohës, që të meritonin kështu titullin e lartë të anëtarit të Partisë. Të pandreqshmit, ata që kishin humbur në një mënyrë ose në një tjetër cilësitë e luftëtarit pararojë, të nxirreshin jashtë radhëve të Partisë.

Roli pararojë i komunistëve s'mund të kuptohet jashtë rolit udhëheqës që kryen organizata-bazë e partisë. Partia drejton në mënyrë kolegjiale, të organizuar, në bazë të centralizmit demokratik. Organizata-bazë është hallka vendimtare që siguron rolin udhëheqës të Partisë në çdo qelizë të jetës së vendit. Një veçori që e dallon partinë marksiste-leniniste nga çdo parti punëtore false është roli i organizatës-bazë si organizëm udhëheqës në qendrën ku është ngritur e vepron, rol që s'e kanë aspak organizatat në partinë revizioniste ose socialdemokrate.

Për rritjen e këtij roli, Kongresi kërkonte: Organizatat-bazë «duhet të jenë më të shkathëta e më të guximshme, të mos presin zgjidhje të gatshme nga lart për problemet që i preokupojnë, të mos veprojnë në mënyrë mekanike pa pasur parasysh karakterin e direktivës dhe kushtet e ndërmarrjes, të kooperativës ose të institucionit ku veprojnë».¹

Duke kritikuar një kuptim të ngushtë që vihej re në praktikë për organizatën-bazë, Kongresi theksoi se «organizata-bazë s'është vetëm mbledhja e saj, por tërësia e veprimtarisë së komunistëve veç e veç e së toku, para, gjatë dhe pas mbledhjes. . .»²

1 Dokumente kryesore të PPSH, vëll. VI, f. 172.

2 Po aty, f. 173.

Kongresi u ndal edhe në kuptimin e përmbajtjen e gjerë e të thellë teorike e praktike që ka demokracia në Parti. «Thelbi i saj, — sqaronte shoku Enver Hoxha në raportin e Kongresit, — është që çdo komunist të marrë pjesë aktive në përpunimin dhe zbatimin e vijës së Partisë, ... të kritikojë hapur të metat dhe të bëjë autokritikë për dobësitë e veta»¹. Demokracia forcohet nëpërmjet debatit e ndeshjes së mendimeve. Lufta në rrugë të drejtë e mendimeve nuk është shprehje e mungesës së unitetit, por mjet i domosdoshëm për forcimin e tij. Atje ku mungon rrahja e mendimeve, ku ka qetësi dhe harmoni të rreme, atje ka amulli, uniteti ka karakter formal. Një unitet i tillë është shumë i dëmshëm, e paralizon organizatën, e vë atë përpara të papriturave të hidhura. Ndeshja e mendimeve, kur ka në themel politikën dhe interesat e Partisë, të klasës, të socializmit, s'është kurrë e dëmshme, përkundrazi është e nevojshme dhe e dobishme, sepse forcon karakterin luftarak të unitetit, jep mundësi të zhvillohen e të luftohen më mirë gabimet e të metat, shkeljet e shtrembërimet e vijës, të merren vendime më të drejta. Frika nga ndeshja e mendimeve është tipar i mikroborgjezit, i burokratit, që nuk do të lashe e kokëçarje.

Forcimi i mëtejshëm i rolit udhëheqës të Partisë shtronte të domosdoshme përsosjen e lidhjeve të saj me masat, duke u mbështetur në përvojën e madhe të grumbulluar vitet e fundit në luftën kundër burokratizmit për revolucionarizimin e gjithë jetës së vendit.

PPSH, si parti e vërtetë marksiste-leniniste, s'e ka ndarë kurrë veten nga klasa dhe masat, s'e ka vënë mbi to, as e ka identifikuar me klasën e masat. Duke qenë repart pararojë i klasës punëtore, udhëheqëse e masave në revolucion e në ndërtimin socialist, duke pasur të drejtën e plotë të flasë në emër të klasës e të masave, s'i ka dhënë vetes të drejtën të sundojë mbi to.

Kongresi, duke pasur parasysh këtë realitet, vinte detyrë të zhdukej çdo formalizëm, çdo punë e cekët, çdo qëndrim i pavëmendshëm, çdo formë e mbyllur pune me masat. Organizatat-bazë të partisë do të dilnin herë pas here përpara kolektivave punonjëse e t'u raportonin atyre si i kanë zbatuar direktivat e Partisë, vendimet e tyre, si kanë punuar komunistët veç

1 Dokumente kryesore të PPSH, vëll. VI, f. 174.

e veç e në përgjithësi. «Vënia e gjithë veprimtarisë së organizatave të partisë e të komunistëve nën kontrollin e klasës punëtore e të masave punonjëse, — thoshte Kongresi, — është një çështje me rëndësi të madhe parimore që Partia të mos shkëputet nga klasa e masat, të mbetet deri në fund revolucionare dhe t'u shërbejë me besnikëri interesave të popullit».¹

Rritjes së rolit udhëheqës të Partisë do t'i shërbente edhe forcimi i përbërjes shoqërore të saj.

Kongresi e quajti një fitore të madhe faktin që tashmë komunistët punëtorë zinin vendin e parë në efektivin e Partisë. Edhe në të ardhmen, udhëzoi ai, të luftohet për shtimin e saj me punëtorë në radhë të parë, pa nënvleftësuar pranimet nga radhët e fshatarësisë kooperativiste, duke sjellë në Parti edhe një numër më të madh grash.

Duke theksuar rëndësinë e madhe që ka përbërja e shëndoshë e anëtarëve, Kongresi përsëriste pozitën e njohur të Partisë, sipas së cilës ky faktor nuk përbën gjithçka. Përbërja punëtore e kooperativiste luan rolin e vet të madh kur shoqërohet me edukimin ideopolitik proletar të anëtarëve. Janë ideologjia marksiste-leniniste, vija proletare e Partisë që nuk i kanë lënë komunistët shqiptarë të zënë myk, të burokratizohen e të degjenerojnë, që i kanë bërë ata, pavarësisht nga origjina dhe gjendja shoqërore, të veprojnë gjithnjë si luftëtarë të vendosur e konsekuentë për çështjen e komunizmit.

Direktivat e planit të 5-të pesëvjeçar

Direktivat e planit të 5-të pesëvjeçar (1971-1975) Kongresi i hartoi në përpunime me orientimet themelore të Partisë për ndërtimin e plotë të shoqërisë socialiste, me stadin e ri të zhvillimit të vendit drejt këtij qëllimi strategjik, me detyrat e reja për thellimin e revolucionit socialist në të gjitha fushat në kushtet e bllokadës imperialisto-revizioniste.

Detyrë kryesore e këtij pesëvjeçari u caktua: **Të sigurohet fuqizimi i përgjithshëm i ekonomisë popullore në rrugën e kthimit të Shqipërisë nga një vend bujqësor-industrial në një vend industrialo-bujqësor, me qëllim që të rritet shkalla e vetëveprimit të ekonomisë, të forcohet më tej rendi socialist, të ngrihet mirëqenia materiale e kulturore e popullit, duke ngushtu-**

¹ Dokumente kryesore të PPSH, vëll. VI, f. 176.

ar sidomos dallimet esenciale midis fshatit e qytetit dhe të rritet aftësia mbrojtëse e vendit. (Rep. i K. P. s. 6)

Partia kishte ndjekur me vazhdimësi politikën e krijimit të një industrie të fuqishme kombëtare. Si rrjedhim i punës heroike të klasës punëtore, të fshatarësisë kooperativiste dhe të inteligjencies popullore për zbatimin e kësaj politike, që zhdukur prapambetja ekonomike shekullore dhe qenë bërë hap viganë në industrializimin socialist të vendit. Në bazë të kësaj arritjeje dhe të zhvillimit të forcave prodhuese në përgjithësi, Kongresi nxori konkluzionin se tashmë qenë krijuar kushtet materiale për një shtesë relativisht më të madhe të prodhimit industrial. Kjo do të siguronte ngritjen në një shkallë të re të industrializimit të vendit, njëkohësisht edhe një zhvillim më të shpejtë e më të harmonizuar të bujqësisë, që të plotësohej kështu detyra e rritjes së vetëveprimit të ekonomisë popullore. Nuk e theksonte rastësisht Partia rritjen e vetëveprimit të ekonomisë. Në rrethanat e bllokadës imperialisto-revizioniste, kjo kishte rëndësi jetësore për të përballuar çdo të papritur, për të ruajtur sovranitetin kombëtar e për të vazhduar përpara ecjen në rrugën e socializmit.

Në përputhje me këtë politikë ekonomike revolucionare e largpamëse të Partisë, Kongresi përcaktoi objektivat që do të arriheshin gjatë pesëvjeçarit në degët e sektorët e ndryshëm të ekonomisë e në fushën e kulturës.

Prodhimi shoqëror do të rritej 54-58 për qind.

Prodhimi i përgjithshëm industrial do të realizonte një shtesë prej 61-68 për qind. Prodhimi i mjeteve të prodhimit shtohet me një ritëm më të lartë.

Detyrë themelore caktohej ngritja në një shkallë të re cilësore e prodhimit industrial, zgjerimi e përmirësimi i strukturës së tij, ndërtimi për herë të parë i metalurgjisë së zezë, fuqizimi i bazës energjetike, shtimi i lëndëve të para dhe shfrytëzimi më racional i burimeve e i pasurive të vendit. Pesëvjeçari i 5-të ishte pesëvjeçari i ndërtimit të veprave të mëdha të industrisë së rëndë, si kombinati metalurgjik në Elbasan, hidrocentrali i Fierzës, uzina e përpunimit të naftës në Ballsh etj.

Ndërkaq, bujqësia mbetet përsëri dega bazë e ekonomisë. Pesëvjeçari i 5-të u përcaktua si pesëvjeçar i një sulmi të përgjithshëm e në front të gjerë për zhvillimin e shpejtë e të gjithanshëm të prodhimit bujqësor, i cili do të shtohet 65-69

për qind. Detyrë themelore ekonomike e politike mbetej shtimi i shpejtë i prodhimit të drithërave të bukës, pa lënë pas dore blegtorinë dhe degët e tjera të bujqësisë. Shtesa e prodhimit bujqësor do të sigurohej kryesisht nga rritja e rendimenteve. Do të çelëshin edhe 92 mijë hektarë toka të reja. Kongresi kërkonte të ngrihej në një shkallë më të lartë organizimi dhe drejtimi shkencor i kooperativave bujqësore, për t'i shndërruar ato në ekonomi moderne të prodhimit të madh socialist. Në zonat fushore të vendit do të organizoheshin «kooperativa të tipit të lartë».

Për plotësimin e detyrave të planit u dha direktiva të investoheshin 70-75 për qind më shumë fonde se në pesëvjeçarin e katërt. Për sektorët prodhues do të përdroreshin 83 për qind e vëllimit të përgjithshëm të investimeve.

Të ardhurat kombëtare do të rriteshin 55-60 për qind. 34-37 për qind e të ardhurave do të përdroreshin për akumulim. Të ardhurat reale për frymë të popullsisë do të shtoheshin 14-17 për qind, kurse të fshatarësisë kooperativiste më se dyfish. Gjatë pesëvjeçarit të ri do të vendosej sistemi i plotë i pensioneve dhe i sigurimeve shoqërore në kooperativat bujqësore. Në qytet e në fshat në këtë periudhë do të ndërtoheshin 80 mijë apartamente dhe shtëpi banimi.

Në fushën e arsimit, rritja më e madhe, prej 77 për qind, caktohej për nxënësit e shkollave të mesme, për fshatin kjo shtesë shkonte deri në 110 për qind. Në shkollat e larta do të përgatiteshin tri herë më shumë specialistë të fushave dhe profileve të ndryshme se në pesëvjeçarin e katërt.

Për zbatimin e detyrave të planit të pestë pesëvjeçar do të ndiqej, si kurdoherë, kursi i pandryshueshëm i mbështetjes në forcat e veta.

Në aleancë me të gjitha forcat revolucionare e liridashëse botërore të vazhdohet deri në fund lufta pa kompromis kundër imperializmit e revizionizmit modern

Kongresi VI mbli dhej në rrethanat e ashpërsimit të kontradiktave e të ballafaqimeve të mëdha në shka-

llë botërore. Ai u bëri këtyre rrethanave një analizë të gjithanshme shkencore dhe, mbi këtë bazë, përcaktoi detyrat e Partisë në arenën ndërkombëtare.

Nga kjo analizë e nga këto detyra del në pah fare qartë kursi i pandryshueshëm i Partisë, i bazuar në parimet marksiste-leniniste, i luftës pa kompromis kundër imperializmit e revizionizmit modern, i solidaritetit me të gjitha forcat revolucionare e liridashëse ndërkombëtare. Njëkohësisht goditen e demaskohen qëndrimet kundërrevolucionare, pragmatiste të revizionistëve e të oportunistëve të ndryshëm për problemet e mëdha botërore.

— Komunistët shqiptarë, vërente Kongresi, ishin të bindur se e ardhmja u takon lirisë e pavarësisë së popujve, socializmit. Por kjo bindje nuk i pengonte ata ta shikonin gjendjen shumë të turbullt ndërkombëtare, rreziqet që u kanoseshin Shqipërisë socialiste dhe gjithë popujve. Këto rreziqe vinin nga imperializmi amerikan e nga imperializmi i ri sovjetik, nga politika e veprimtaria e tyre agresive, nga synimet e tyre për sundim botëror.

— Imperializmi amerikan mbetet armik kryesor i gjithë popujve, shtypësi e shfrytëzuesi më i madh i vendeve të tjera, bastion i reaksionit ndërkombëtar. Ai vazhdonte luftën barbare në Vietnam, e kishte shtrirë agresionin në Kamboxhia e në Laos, nxiste e përkrahte Izraelin në pushtimin e tokave arabe, organizonte ku të mundte komplete e puçe duke ndihmuar me çdo mënyrë regjimet e forcat reaksionare fashiste, kishte rrethuar kontinentet me baza e flota ushtarake, kudo vringëllonte armët, të gjithëve u kërcënohej me luftë. Asgjë, pra s'kishte ndryshuar në natyrën e në politikën reaksionare, në strategjinë e tij agresive, në shkallën e rreziqeve që ai paraqiste për popujt, për revolucionin e socializmin.

Për këto arsye, Kongresi e cilësonte luftën kundër imperializmit amerikan «një detyrë supreme për të gjitha forcat revolucionare të kohës sonë, për të gjithë popujt»¹ kurse qëndrimin ndaj tij ««gurin e provës» për të gjitha forcat politike të botës».²

Këto pikëpamje revolucionare të PPSH, të shprehura nga forumi më i lartë i saj, ishin një përgjigje e vendosur jo vetëm kundër revizionistëve sovjetikë që ndiqnin prej kohësh politikën e aleancës me imperializmin amerikan për ndarjen e botës, jo vetëm kundër revizionistëve jugosllavë që e kishin shitur

1 Dokumente kryesore të PPSH, vëll. VI, f. 83.

2 Po aty, f. 84.

qëkuri vendin tek imperialistët amerikanë, jo vetëm kundër gjithë revizionistëve të tjerë që e kishin hequr nga programi luftën me imperializmin. Ato drejtoreshin edhe kundër udhëheqësve oportunistë kinezë, të cilët po shfaqnin lëkundje të theksuara në luftën kundër imperializmit.

- Udhëheqësit kinezë kishin hequr dorë nga qëndrimi i drejtë që përcaktonte imperializmin amerikan dhe socialimperializmin sovjetik armiqtë njësoj kryesorë e të rrezikshëm të popujve, qëndrim ky i mishëruar edhe në Deklaratën e përbashkët shqiptaro-kineze të majit 1966. Ata quanin tani armikun kryesor e më të rrezikshëm vetëm socialimperializmin sovjetik. Ndërkaq, ndaj imperializmit amerikan, të cilin nuk e cilësonin tashmë të rrezikshëm, po ndiqnin politikën e lëshimeve dhe të tërheqjes.

Në verë të vitit 1971, sekretari i Departamentit të Shtetit Amerikan bëri një vizitë të fshehtë në Pekin, ku u zhvilluan bisedime për «normalizimin» e marrëdhënieve kino-amerikane dhe u arrit marrëveshja për një vizitë të presidentit të SHBA, Niksonit, në Kinë. Vizita u krye më 1972. Presidentin amerikan e priti personalisht Mao Ce Duni. Kjo ngjarje shënonte një kthesë rrënjësore në politikën kineze. Kina po hynte në vallen e rivaliteteve imperialiste për rindarjen e botës, për të pasur edhe ajo pjesën e saj, duke marrë anën e njëjës superfuqi, SHBA, kundër superfuqisë tjetër, Bashkimit Sovjetik.

KQ i PPSH s'vonoi të nxirrte konkluzionin e drejtë se ishte fjala për një politikë, për një strategji shumë të rrezikshme të Kinës.

Për këtë arsye ai gjykoi të domosdoshme t'i shprehte Komitetit Qendror të PK të Kinës, me anë të një letre, kundërshtimin e vendosur të PPSH ndaj kësaj kthese që vinte ndesh me interesat e vetë Kinës Popullore dhe të revolucionit e të socializmit në shkallë ndërkombëtare. «Vendimin tuaj për të pritur Niksonin në Pekin, — thuhej në letër, — e quajmë jo të drejtë e jo të dëshirueshëm, atë nuk e aprovojmë e nuk e mbështesim. Mendimi ynë është, gjithashtu, se vizita e shpallur e Niksonit në Kinë nuk do të aprovohet edhe nga popujt, nga revolucionarët e nga komunistët e vendeve të ndryshme».¹

PPSH nuk mund të shpallte atëherë botërisht kundërshti-

1 Letër e KQ të PPSH drejtuar KQ të PKK, 6 gusht 1971, AQP.

min kundër vizitës së Niksonit në Kinë dhe kundër kthesës së thellë në politikën e jashtme kineze. Megjithatë bota nuk mund të mos e vinte re ndryshimin rrënjësor midis qëndrimit të PPSH dhe të PKK ndaj imperializmit amerikan. Ky ndryshim u shpreh edhe në Kongresin VI të Partisë.

Duke e cilësuar imperializmin amerikan armik kryesor, Kongresi shprehte pikëpamjen se «për popujt e revolucionin një armik po aq i rrezikshëm, po aq dinak e agresiv si imperializmi amerikan është edhe imperializmi i ri revizionist sovjetik».¹ Bashkimi Sovjetik ishte shndërruar tashmë plotësisht në një shtet fashist, neokolonialist, në një superfuqi socialimperialiste. Si SHBA, edhe sunduesit revizionistë sovjetikë kishin ngritur baza ushtarake në vendet satelite të Evropës Lindore e mundoheshin të krijonin të tjera në vende të ndryshme të botës, kishin mbushur oqeanet me kryqëzorë, torpedinierë e nëndetëse, qenë futur në një garë të ethshme të armëve të shfarosjes në masë, tregonin lakmi të pakufishme për të thithur pasuritë e popujve, qenë bërë tregtarë të mëdhenj armësh e fajdexhinj të pangopur, frymëzues të kompleteve kundërrevolucionare, nxitës të konflikteve midis kombeve, iniciatorë e organizatorë aventurash ushtarake, kishin kryer agresionin e turpshëm kundër Çekoslovakisë dhe u kanoseshin me luftë vendeve të tjera. «Teorinë e sovranitetit të kufizuar», të fabrikuar nga Brezhnjevi pas pushtimit të Çekoslovakisë, shoku Enver Hoxha e cilësonte «teori të shovinizmit dhe të ekspansionit të fuqisë së madhe, teori me anën e së cilës imperialistët e rinj sovjetikë kërkojnë të shuajnë çdo sovranitet të popujve të tjerë dhe t'i krijojnë vetes «të drejtën sovrane» për të ndërhyrë ku të duan e kur të duan».²

Përderisa imperializmi amerikan dhe imperializmi revizionist sovjetik përbëjnë armiqtë kryesorë e njësoj të rrezikshëm për popujt, revolucionin e socializmin, edhe lufta kundër njëres e tjetrës superfuqi nuk mund të ndahet, përkundrazi, është e domosdoshme të shkrihet në një rrymë të vetme dhe jo si vepronin udhëheqësit kinezë që e kishin lënë mënjanë luftën kundër imperialistëve të SHBA.

Kongresi vinte në dukje se midis dy superfuqive, pavarësisht nga përpjekjet që bënin për të ruajtur dhe për të for-

1 Dokumente kryesore të PPSH, vëll. VI, f. 84.

2 Po aty, f. 86.

cuar aleancën midis tyre, kishte e s'mund të mos kishte kontradikta të thella, të cilat ishin burim i grindjeve e rivaliteve të ashpra, që pengonin të arrihej një unitet i plotë dhe një aleancë e shëndoshë sovjeta-amerikane. Të dy palët, duke u përpjekur të rregullonin orët në luftën për sundimin botëror, kishin në plan t'i hanin kokën njëra-tjetrës.

A duhej t'i shfrytëzonin forcat revolucionare, popujt liri-dashës, marksistë-leninistët këto kontradikta? Patjetër duhej t'i shfrytëzonin, por vetëm me pikësynim që të demaskonin planet e veprimet e tyre agresive dhe grabitqare, që të kuptonin mirë popujt rrezikun e shpërthimit të një lufte tjetër botërore që vinte nga rivaliteti midis dy superfuqive imperialiste, që popujt të ngriheshin më këmbë kundër tyre për t'ua prishur planet. S'ishte aspak marksiste-leniniste prirja që po tregonin oportunistët kinezë për t'u marrë vesh e për t'u lidhur me SHBA kundër Bashkimit Sovjetik, me shkasin gjoja të shfrytëzimit të kontradiktave midis këtyre dy superfuqive. Duke kritikuar këtë prirje, Kongresi deklaronte në mënyrë kategorike: «Nuk mund të mbështetesh te njëri imperializëm për të kundërshtuar tjetrin»¹.

Të bazën ideologjike më të rrezikshme të kapitalizmit, të imperializmit e përbën revizionizmi modern. Për këtë arsye «Lufta ideologjike kundër revizionizmit mbetet gjithnjë aktuale, — theksoi Kongresi, — dhe një detyrë e dorës së parë që duhet çuar deri në fund, deri në shkatërrimin e tij të plotë».²

Kontradikta kishte edhe midis revizionistëve, atyre që ishin në fuqi e gjithë të tjerëve. Të tilla kontradikta kanë të njëjtën bazë e të njëjtën natyrë si kontradiktat midis kapitalistëve. Për këtë shkak PPSH hidhte poshtë edhe qëndrimin antimarksist të udhëheqësve kinezë të mbështetjes së një pale revizionistësh, më të dobët, për të luftuar palën tjetër më të fortë, revizionizmin sovjetik. Ajo kishte flakur me neveri çdo propozim që kishin bërë ata për të pushuar luftën ideologjike kundër revizionizmit jugosllav dhe rrymave të tjera revizioniste e për ta kufizuar atë vetëm kundër revizionizmit hrushovian!

Kongresi e shikonte luftën pa kompromis kundër imperializmit e revizionizmit jo vetëm si kusht të domosdoshëm për të

1 Dokumente kryesore të PPSH, vëll. VI, f. 88.

2 Po aty, f. 86.

mbrojtur e për të garantuar lirinë e pavarësinë e fituar, socializmin në Shqipëri, por edhe si «pjesë të pandarë të luftës së përgjithshme revolucionare të popujve».¹

Kongresi shprehu edhe një herë ndjenjat më të çiltëra të miqësisë, të solidaritetit e të bashkëpunimit vëllazëror me vendet e popujt që zhvillonin një luftë heroike çlirimtare, me të gjitha forcat antiimperialiste e revolucionare botërore. Ai miratoi edhe një rezolutë të posaçme në përkrahje të luftës çlirimtare të popullit vietnamez.

Një faktor të rëndësishëm për zhvillimin e luftës çlirimtare të proletariatit e të popujve Kongresi quante partitë e reja marksiste-leniniste, që ishin formuar dhe po formoheshin në shumë vende të botës. Përtëritja e lëvizjes marksiste-leniniste mbi baza revolucionare kishte shqetësuar imperializmin, reaksionin, sidomos revizionistët modernë, të cilët qenë hedhur në sulm kundër tyre duke përdorur të gjitha forcat e mjetet, presionet, shantazhet e shpifjet. Kongresi përshëndeti përzemërsisht partitë e grupet e reja marksiste-leniniste, u uroi atyre suksese e fitore gjithnjë më të mëdha në dobi të çështjes së madhe të përbashkët. Ai i siguroi ato se PPSH do t'i mbështeste me të gjitha forcat e mundësitë. «Këtë ne e konsiderojmë si një detyrë internacionaliste të dorës së parë, ashtu si çojmë solidaritetin dhe përkrahjen që u japin Partisë e vendit tonë partitë dhe forcat revolucionare si një faktor shumë të rëndësishëm për çështjen e socializmit në Shqipëri».²

Delegacionet e partive komuniste marksiste-leniniste që morën pjesë në Kongres i sollën Partisë së Punës dhe popullit shqiptar mbështetjen dhe miqësinë revolucionare të komunistëve e të revolucionarëve nga të katër anët e botës. Këtë mbështetje e këtë miqësi shoku Enver Hoxha, në emër të të gjithë delegatëve, e vlerësonte «një inkurajim e një frymëzim të madh» për komunistët dhe punonjësit shqiptarë. Partia Komuniste e Kinës nuk kishte dërguar në Kongresin VI delegacionin e vet. Udhëheqja kineze u përpoq ta përligjte me arsyetime absurde këtë shkelje brutale të praktikave të njohura në marrëdhëniet midis partive motra. Në të vërtetë kjo ishte një lloj «hakmarrjeje» kundër kritikës që i pati bërë KQ i PPSH në letrën e 6 gushtit lidhur me vizitën e Niksonit në Kinë

1 Dokumente kryesore të PPSH, vëll. VI, f. 96.

2 Po aty, f. 201.

dhe një presion mbi PPSH që kjo të hiqte dorë nga qëndrimi i saj revolucionar dhe të përqafoste kursin e ri të politikës së jashtme kineze.

Gjithë punimet e Kongresit VI ishin një mbrojtje e vendosur e marksizëm-leninizmit. Por ai e gjykoi të nevojshme të qëndronte në mënyrë të posaçme në këtë çështje për arsye të deformimeve që i bënin marksizëm-leninizmit revizionistët e rrymave të ndryshme.

Tradhtia revizioniste ishte bërë shkak për lindjen e lloj-lloj teorish e doktrinash «të reja» në mbrojtje të rendit kapitalist, për gjallërimin e gjithfarë rrymash antimarksiste, troc-kiste, anarkiste, maoiste, të cilat kishin depërtuar në rini, veçanërisht në rininë shkollore e në radhët e intelektualëve të vendeve kapitaliste. Një rrëmuje jo të vogël kishin sjellë edhe idetë e Mao Ce Dunit me Revolucionin Kulturor Kinez.

Në këto kushte, theksonte Kongresi, merrte një rëndësi shumë të madhe lufta e gjithë marksistë-leninistëve për çlirimin e klasës punëtore e të masave punonjëse nga ndikimet e ideologjisë borgjeze, armatosja e tyre me ideologjinë e vetme shkencore, marksizëm-leninizmin.

Borgjezia me revizionizmin modern kishin vënë në shenjë veçanërisht hegjemoninë e klasës punëtore, revolucionin e socializmin, prandaj edhe Kongresi u ndal në mbrojtjen e mësimave marksiste-leniniste për këto tri çështje të mëdha. Ai i mbrojti ato duke u bazuar në përvojën historike dhe aktuale të lëvizjes revolucionare botërore e në përvojën revolucionare të Shqipërisë. Mbi këtë bazë ai hodhi poshtë me argumente shkencore pikëpamjet si të atyre që mohonin rolin udhëheqës të klasës punëtore, revolucionin e socializmin shkencor, ashtu edhe të atyre që i shtrembëronin mësimet e marksizëm-leninizmit për këto çështje.

«Qëndrimi ndaj klasës punëtore dhe rolit të saj udhëheqës, — theksoi Kongresi, — është një gur prove për gjithë revolucionarët... Kushtet që e bëjnë klasën punëtore forcën vendimtare të zhvillimit të sotëm shoqëror, forcën drejtuese të luftës për transformimin revolucionar të botës kapitaliste nuk kanë ndryshuar aspak».¹

Revolucioni, i udhëhequr nga klasa punëtore, mbetet i

1 Dokumente kryesore të PPSH, vëll. VI, f. 185-186.

vetmi mjet për shndërrimin rrënjësor të botës kapitaliste, e vetmja rrugë për një çlirim të plotë shoqëror e kombëtar. Revolucioni ka ligjet e tij, të zbuluara e të formuluar nga Marksi e Lenini, të cilat, vuri në dukje Kongresi, «janë të përgjithshme e të domosdoshme për çdo vend. Mohimi i këtyre ligjeve të çon në revizionizëm».¹

Qëllimi i revolucionit, të udhëhequr nga klasa punëtore, është ndërtimi i shoqërisë së vërtetë socialiste. «Në kohën tonë, nuk shtrohet çështja as të kopjohen pseudosocializmat revizionistë, as të shpiken socializma të rinj. Socializmi ekziston dhe zhvillohet si teori e si praktikë. Ai ka grumbulluar një përvojë të pasur historike, që është sintetizuar në teorinë marksiste-leniniste, e cila është vërtetuar në jetë për vitalitetin e saj. Duke u mbështetur në këtë teori shkencore dhe duke e zbatuar atë në kushtet e çdo vendi, forcat revolucionare do të gjejnë rrugën e drejtë për në socializëm».²

Në fund të punimeve Kongresi VI zgjodhi me vota të njëzëshme organet qendrore udhëheqëse të Partisë: Komitetin Qendror prej 71 anëtarësh e 39 kandidatësh dhe Komisionin Qendror të Kontrollit e të Revizionimit. Sekretar i Parë i KQ u rizgjodh Enver Hoxha.

Në punimet e Kongresit u pasqyruan vija e drejtë e konsekuente marksiste-leniniste e Partisë, e cila u pasurua e u zhvillua më tej; uniteti i çeliktë i radhëve të saj; lidhjet e ngushta të saj me popullin; solidariteti internacionalist me të gjitha forcat marksiste-leniniste e revolucionare të botës; pjekuria, largpamësia, vendosmëria e guximi i Partisë në luftën kundër gjithë armiqtve të komunizmit, kundër çdo vështirësie e pengese për ndërtimin e plotë të shoqërisë socialiste dhe për mbrojtjen e pastërtisë së marksizëm-leninizmit.

2. SOCIALIZMIN E NDËRTOJNË MASAT, PARTIA I BËN ATO TË NDËRGJEGJSHME

Si çdo kongres i mëparshëm i Partisë edhe Kongresi VI çeli horizonte të reja pune e lufte revolucionare në rrugën për ndërtimin socialist të vendit, për mbrojtjen e atdheut, për

1 Dokumente kryesore të PPSH, vëll. VI, f. 193.

2 Po aty, f. 199.

mbrojtjen dhe për zbatimin krijues të parimeve të marksizëm-leninizmit.

Gjithë vëmendja e Partisë u përqendrua në kuptimin e thellë e në përvetësimin e ideve e të direktivave të Kongresit nga komunistët në radhë të parë, nga klasa punëtore e gjithë punonjësit, për t'i zbatuar ato drejt e plotësisht.

Rol të madh për arritjen e këtij qëllimi luajti fjala e shokut Enver Hoxha, mbajtur më 26 shkurt 1972 në Plenumin e Komitetit të Partisë të Rrethit të Matit.

Pikësynimi kryesor i këtij fjalimi ishte të kuptohej më thellë e të zbatohej më mirë parimi i madh marksist-leninist, sipas të cilit socializmin e ndërtojnë masat e popullit, kurse roli i partisë së klasës punëtore është t'i bëjë ato të ndërgjegjshme, parim që u theksua në mënyrë të veçantë në Kongres.

PPSH e kishte zbatuar gjatë gjithë jetës së saj këtë parim. Ajo ecte me vendosmëri në këtë rrugë. Por përse e ngrinte përsëri me forcë këtë çështje?

Siç shpjegonte shoku Enver Hoxha, lufta për ndërtimin socialist, kishte hyrë në një stad të atillë që kërkonte një pjesëmarrje më të gjallë e më luftarake të masave të popullit mbi bazën e një ndërgjegjeje më të lartë socialiste të tyre, të një kuptimi politik e ideologjik më të thellë të detyrave.

Në plotësimin e detyrave të mëdha të pesëvjeçarit të ri do të haseshin vështirësi e pengesa të shumëllojshme, do të duhej të zhvillohej një luftë e ashpër klasore me të vjetrën reaksionare, regresive, me armiqtë e jashtëm e të brendshëm. Kapërcimi i pengesave e i vështirësive, ngadhënjimi mbi të vjetrën e mbi armiqtë arrihen vetëm nëpërmjet vendosmërisë në punë e në luftë të masave thellësisht të ndërgjegjshme, të udhëhequra nga Partia.

Mirëpo pjesëmarrja e gjallë e luftarake e masave pengohej nga gabime e shtrembërime të direktivave të Partisë që viheshin re jo vetëm në punën e disa komunistëve të thjeshtë, por edhe të disa kuadrove. Shoku Enver Hoxha kërkonte të fillohej një sulm i ri i përgjithshëm kundër të tilla shfaqjeve, për të mos i lënë ato të trasheshin, për t'i ndrequr gabimet, për të mënjanuar çdo shkelje e shtrembërim të vijës së drejtë të Partisë.

Ruajtja dhe përmirësimi i raportit të drejtë midis Partisë, kuadrove e masave

Roli i Partisë mbetet gjithnjë vendimtar. Ishte Partia ajo që kishte përpunuar e kishte zbatuar kurdoherë një

vijë të drejtë revolucionare dhe që me zbatimin e kësaj vije kishte siguruar fitore e arritje aq të mëdha në të gjitha fushat e jetës së vendit. Por këto fitore e arritje as që mund të përfytyroheshin pa luftën dhe pa punën heroike të popullit.

Sa kohë që masat bëjnë revolucionin dhe ndërtojnë socializmin, partia e klasës punëtore mund të përpunojë një vijë të drejtë vetëm duke marrë për bazë dëshirat e kërkesat e masave, vetëm duke u mbështetur në përvojën e tyre të gjallë dhe me pjesëmarrjen e tyre të drejtpërdrejtë. Po ashtu me pjesëmarrjen e popullit, theksonte shoku Enver Hoxha, luftohen gabimet e ndreqen të metat. «Këtu qëndron një nga parimet e mëdha leniniste, nga të cilat te ne nuk është lëvizur e nuk do të lëvizet kurrë».¹

PPSH ka qenë kurdoherë pararoja e vërtetë e klasës punëtore. Çdo të thotë kjo? Klasa punëtore «është vazhdimisht në luftë, ajo punon në miniera, në fabrika, në bujqësi, në kantiere, në kanale e kudo, ndeshet me vështirësi e privacione të shumëllojshme dhe lufton për t'i kapërcyer ato. Po pararoja e saj, Partia, ku duhet të jetë atëherë? Kjo duhet të jetë medoemos në ballë të luftës, të punës, në prodhim. Këtu është vendi i nderit për komunistët, ndryshe Partia nuk mund ta luajë rolin e pararojës».² Prandaj shumica dërrmuese e komunistëve duhej të ishin në prodhim, të shkonin të punonin në frontet më të vështira të luftës e të punës. «Ndryshe, — parajmëronte shoku Enver Hoxha, — u bëmë «zotërinj», u bëmë «komandues»»³. Me «zotërinj» e «komandues», me grumbullimin e shumicës së komunistëve nëpër zyra nuk sigurohet kurrë roli pararojë, udhëheqja e Partisë.

Partia nuk ka qenë asnjëherë kundër aparateve të partisë, të shtetit, të ekonomisë, të organizatave të masave, por ajo ka luftuar me vendosmëri kundër fryrjes së tyre. Komiteti Qendror vërente se nuk ishte zhdukur plotësisht prirja e ngarkimit të aparateve me zyrtarë të panevojshëm. Prandaj udhëheq-

1 Enver Hoxha. Raporte e fjalime 1972-1973, f. 22.

2 Po aty, f. 23.

3 Po aty.

ja e Partisë kërkonte t'i vihej fre kësaj prirjeje, të merreshin përsëri masa për shkundjen e për lehtësimin e tyre nga njerëzit e tepërt.

Kjo prirje e kishte burimin në nënvleftësimin e rolit të organeve të zgjedhura shtetërore, të këshilltarëve e deputetëve, të armatës së aktivistëve shoqërorë punëtorë, kooperativistë e intelektualë, të organizatave të masave.

Komiteti Qendror e quante gabim të madh që nuk viheheshin në veprim sa duhet këshilltarët e deputetët, përfaqësuesit e drejtpërdrejtë të popullit, të zgjedhurit e tij në punët e drejtimit të shtetit e në kontrollin e ekonomisë dhe udhëzonte të tregohesh një kujdes më i madh në këtë çështje, t'u krijoheshin atyre mundësitë që të kryenin gjithë kompetencat që u jepte ligji, që u jepnin mësimet e Partisë.

Ishte e nevojshme gjithashtu të vendosej një raport më i drejtë midis komunistëve dhe njerëzve (kuadrove) të paparti në organet shtetërore, në aparatet administrative, ekonomike e të organizatave të masave. S'ishte e rregullt që në aparatet e dikastereve afër 50 për qind e nëpunësve të ishin komunistë, kurse në disa ministri edhe më shumë ose që në aparatet e Bashkimit të Rinisë në qendër e në bazë të kishte mbi 51 për qind komunistë, të Bashkimeve Profesionale mbi 67 për qind, të Bashkimit të Grave afër 66 për qind e kështu me radhë. Në Kuvendin Popullor po ashtu kishte një përqindje të lartë deputetësh komunistë. Kjo vinte ngaqë kriteri për të nxjerrë kuadrot drejtues nga radhët e punonjësve më të mirë zbatoheshin në mënyrë të njëanshme dhe në rrugën më të lehtë, pasi komunistët njiheshin më mirë. Por punonjës revolucionarë s'janë vetëm komunistët. Ka me shumicë njerëz të aftë për kuadro drejtues edhe nga radhët e punonjësve të paparti. Përgesë në ngritjen e punonjësve të paparti në vende drejtuese ishte edhe një farë mosbesimi ndaj tyre.

Shoku Enver Hoxha e kritikonte fort këtë lloj mosbesimi dhe këtë kujdes të pamjaftueshëm që tregohesh kundrejt punonjësve të paparti për t'u ngarkuar atyre punë drejtimi. «Mark-sizëm-leninizmi na mëson, — thoshte ai, — që elementin e paparti komunisti duhet ta trajtojë si të barabartë me veten, të sillet ndaj tij me besim si ndaj vëllait. . . Kjo ka rëndësi të madhe, shokë, për ne dhe për çdo parti».¹

1 Enver Hoxha. Raporte e fjalime 1972-1973, f. 34.

Çështje shumë e rëndësishme parimore ishte edhe sjellja në organet e pushtetit e të ekonomisë shtetërore të sa më shumë punëtorëve, komunistë e të paparti. Këtë e kërkonte medoemos realiteti i vendit socialist, ku në pushtet është klasa punëtore.

Sjellja në organet e pushtetit e të ekonomisë të sa më shumë punëtorëve përbënte një formë të kontrollit punëtor. Për kontrollin punëtor Partia po luftonte me një forcë të veçantë, por prapëseprapë vëreheshin lëkundje e zigzage në zbatimin e direktivës për këtë problem të madh parimor. Shoku Enver Hoxha ngrinte çështjen që të luftohej me këmbëngulje për zbatimin pa ngurrim të kësaj direktive dhe të merreshin masa që fjala e punëtorëve të vihej në vend brenda një afati sa më të shkurtër. «Ndryshe, — thoshte ai, — s'ka kontroll të klasës, por vetëm fjalë»¹.

Kolektivat punonjës, punëtorët e kooperativistët jo vetëm duhej t'u kërkonin rregullisht llogari kuadrove drejtues, një llogari të vërtetë e jo për sy e faqe, për kryerjen e funksioneve e detyrave të tyre, por edhe të shfaqnin mendimin për çdo emërim të ri e transferim të tyre. Edhe më parë është marrë një mendim i tillë, por tani kjo praktikë do të bëhej rregull i detyrueshëm. Vendimi nga organet përkatëse, në bazë të nomenklaturës, për emërimet e për lëvizjet të kuadrove do të merrej vetëm pasi të ishin pyetur më parë punëtorët, kooperativistët, kolektivat e ndryshme të punonjësve e të ishte marrë pëlqimi i tyre. Nga kjo procedurë demokratike Partia, masat popullore, diktatura e proletarietit kanë dobi të mëdha, sepse shoshiten më mirë njerëzit dhe nuk lejohet të vijnë në udhëheqje elementë që s'e meritojnë, burokratë, teknokratë, servilë, llafazanë, karrieristë. Mendimit të masave do t'i nënshtrohej medoemos edhe elementi i ri që do të pranohej në Parti.

Çështjet që shtronte dhe masat që këshillonte shoku Enver Hoxha përbënin një thellim të mëtejshëm të luftës kundër burokratizmit.

Me gjithë goditjet dërrmuese që kishte marrë burokratizmi, prapë ai ngrinte kokën dhe përpigëj të dëmtonte Partinë e diktaturën e proletarietit, të pengonte zhvillimin për-

1 Enver Hoxha. Raporte e fjalime 1972-1973, f. 41.

para të vendit në rrugën e socializmit. Ishin burokratët që shtrembëronin direktivat e Partisë dhe nuk lejonin të zbatoheshin në tërë gjerësinë dhe thellësinë vija e saj e masave, që pengonin Partinë të mësonte gjendjen reale të punëve në bazë, që përpiqeshin të fshihnin të metat e gabimet për të mos u dalë në shesh paaftësia e tyre.

Komiteti Qendror kërkonte edhe një herë të tregoheshin vigjilencë e lartë e gatishmëri luftarake për ta mbrojtur Partinë; për të forcuar pa pushim lidhjet e saj me klasën e masat; për ta kuptuar sa më thellë se forca e Partisë qëndron pikërisht te këto lidhje, se Partia ka të drejta por jo të pakufizuara, ka të drejtë të bëjë atë që do populli, atë që do klasa, atë që lejojnë ligjet, që pranon vija e saj marksiste-leniniste; për t'u çjerrë maskën e për t'u treguar vendin gjithë atyre që me emrin e Partisë shtrembëronin vijën, shkelnin direktivat, parimet e normat e saj.

Vija e masave zbatohet drejt duke luftuar si sektarizmin ashtu edhe liberalizmin

Për të përvetësuar e për të zbatuar idetë e mëdha të fjalës që mbajti shoku

Enver Hoxha në Mat u organizua studimi i kësaj fjale nga gjithë komunistët dhe nga masat punonjëse, u zhvillua edhe një diskutim i posaçëm popullor. Kjo solli një gjallërim të mëtejshëm të punës së Partisë e të shtetit, rriti frymën revolucionare e mobilizimin e punonjësve në zbatimin e detyrave ekonomike e shoqërore. Në valën e këtij studimi dhe të këtij diskutimi dolën në shesh dhe u luftuan mjaft gabime e shtrembërime të direktivave që nuk duke-shin më parë.

Komiteti Qendror i Partisë, që ndiqte nga afër diskutimin, kujdesej që ai të zhvillohej në rrugë të drejtë, që të mos kishte interpretime dhe kuptime të njëanshme të çështjeve që shtroheshin në fjalën e shokut Enver Hoxha.

Porsa kishte filluar studimi dhe diskutimi i kësaj fjale, kur udhëheqja e Partisë tërhoqte vëmendjen se për disa çështje nuk kishte prapë kuptim të plotë, kishte edhe ndonjë kuptim të shtrembër.

Meqë në fjalën e Matit vihej theksi te pjesëmarrja e gjerë e masave në punët shtetërore e në drejtimin ekonomik, nëpërmjet shfaqjes lirisht të mendimeve për çdo problem, në-

përmjet kritikës pa druajtje e pa kufizim kundër të metave e gabimeve, kundër atyre që shtrembëronin ose shkelnin direktivat e Partisë ose ligjet e shtetit, pati njerëz që mendonin se iu hap shtegu liberalizmit. Liberalizmin filluan ta nxitin nën rrogos sidomos elementët armiq në maskën e luftës kundër sektarizmit e burokratizmit. Por Komiteti Qendror nuk lejoi që gjërat të merrnin kurs të shtrembër. «Nga një gjykim i përciptë dhe i pamatur..., — paralajmëronte ai, — mund të lindin rreziqe për Partinë, në shkuarjen nga e djathta ose nga e majta... Liberalizmi do të ishte një nga rreziqet e mëdha, ashtu siç mund të ishte nga ana tjetër edhe sektarizmi... Të dyja këto shfaqje, si liberalizmi edhe sektarizmi, janë shumë të rrezikshme dhe duhen luftuar në çdo formë që të shfaqen».¹

Ky paralajmërim e rriti vigjilencën e Partisë kundër rrezikut të liberalizmit.

Por duke tërhequr vëmendjen kundër rrezikut të liberalizmit, duke kërkuar rritjen e vigjilencës, Komiteti Qendror porosiste të tregohej kujdes që të mos bëhej kjo shkas për punë të mbyllur e sektare, të mos bëhej kjo pengesë për zhvillimin e demokracisë së gjerë të masave.

Direktivat, vendimet, problemet kryesore s'kishin pse të mbaheshin të fshehta në kushtet kur klasa punëtore me partinë e saj ishin në fuqi, kur popullin e kishin të tërë me vete. Nuk ishte e drejtë që vendimet e komiteteve të partisë të mbeteshin të panjohura për masat, që për to të merrnin dijeni vetëm një numër i kufizuar kuadrosh. «Në qoftë se ju, shokë drejtues të rretheve, — i këshillonte ata udhëheqja e Partisë, — dëshironi të jeni në krye të punëve, në krye të udhëheqjes së masave, atëherë është e domosdoshme të punoni që problemet që shqyrtoni të gjejnë jehonë të gjerë e të shpejtë në masat e gjera të popullit në rreth, të inkuadruara në organizatat e masave, ku ato bëjnë pjesë».²

Shoku Enver Hoxha shtronte çështjen që jo vetëm direktivat e vendimet nuk ishte e drejtë të mbaheshin mbyllur,

1 Enver Hoxha. Fjala në Sekretariatën e KQ të PPSH, 24 prill 1972. Raporte e fjalime 1972-1973, f. 69.

2 Po aty, f. 75.

por as gabimet e rënda, fajet që kryente një komunist, një sekretar organizate, një sekretar partie, një anëtar i Komitetit Qendror ose i Qeverisë, derisa për këto gabime ata jo vetëm kritikoheshin e ndëshkoheshin por edhe shkarkoheshin nga përgjegjësia. «Partia... nuk ka arsye pse të mos thotë që ky ose ai komunist ka gabuar... , s'ka pse të mos u thotë masave edhe kur ka gabuar një organizatë e tërë dhe t'u tregojë atyre se si duhet të veprohet për të korrigjuar drejt dhe rrënjësisht gabimet. Bile për këtë ajo duhet të kërkojë patjetër ndihmën dhe mendimin e njerëzve të paparti, që përbëjnë shumicën dërrmuese të punonjësve. Duke ecur në këtë rrugë, ne do të jemi më në rregull me masat, të cilat me siguri do të thonë: «Rroftë Partia, pse kështu si po vepron ajo është rruga më e drejtë!»».¹

Për forcimin e lidhjeve me masat një vëmendje shumë më e madhe iu kushtua letrave nga populli drejtuar Komitetit Qendror, komiteteve në rrethe dhe organizatave-bazë të partisë. Shoku Enver Hoxha, duke kritikuar fort qëndrimet e dënueshme të atyre kuadrove drejtues që nuk u kushtonin kujdesin e duhur letrave të popullit, theksonte rëndësinë e madhe që kanë ato për lidhjen e masave me Partinë. Letrat që më dërgojnë njerëzit e popullit, — thoshte ai, — përbëjnë... një thesar të paçmuar... Një letër nga populli është një nga bisdatat më të hapëta, më të vlefshme dhe më fitimprurëse, që na sqaron, na zbulon, na kritikon, na këshillon dhe ajo forcon Partinë, shtetin, denoncon armiqtë, matrapazët dhe gënjeshtarët. Prandaj, kush i nënvleftëson këto letra, ai nënvleftëson direktivën e Partisë, rolin e masave që ndërtojnë socializmin»². Sigurisht, shoku Enver Hoxha, udhëheqësit e tjerë dhe kuadrot e Partisë nuk mbanin lidhje me popullin vetëm me letra. Takimet e tyre të drejtpërdrejta me masat ishin të shpeshta.

Komiteti Qendror tregonte kujdes të madh që puna për një kuptim e zbatim më të thellë të direktivave të Partisë, të ideve të shokut Enver Hoxha për vijën e masave të vazhdonte e të përsosej më tej.

1 Enver Hoxha. Fjala në Sekretariatën e KQ të PPSH, 24 prill 1972. Raporte e fjalime 1972-1973, f. 79-80.

2 Enver Hoxha. Fjala në mbledhjen e Sekretariatit të KQ të PPSH, 11 prill 1975. Raporte e fjalime 1974-1975, f. 188, 191.

3. THELLIMI I LUFTËS IDEOLOGJIKE KUNDËR SHFAQJEVE TË HUAJA DHE QËNDRIMEVE LIBERALE NDAJ TYRE

Pas Kongresit VI po vërehej një ngritje e luftës së klavave. Kjo ngritje ishte e lidhur me aspirimin më të madh të ndeshjeve midis popullit shqiptar me Partinë e tij në krye dhe armiqve të jashtëm e të brendshëm, sidomos midis ideologjisë proletare e ideologjive reaksionare të vjetra e të reja.

Imperialistët amerikanë, socialimperialistët sovjetikë, revizionistët jugosllavë, gjithë shërbëtorët e borgjezisë dhe të revizionizmit ndërkombëtar, të zhgënjyer nga dështimet që pësuan në vitet 60-të për ta larguar PPSH nga rruga e saj revolucionare e për ta kthyer Shqipërinë socialiste në rrugën e kapitalizmit, i dendësuan presionet kundër tyre. Ata e zgjeruan dhe e forcuan diversionin ideologjik për të nxitur e për të mbështetur kundërrevolucionin paqësor në Shqipëri. Presioni ideologjik i armiqve mori karakterin e një agresioni të vërtetë ideologjik. Njëkohësisht ata e forcuan bllokadën ekonomike, punën agjenturale e sabotuese, shantazhin, përgatitjet për agresion ushtarak, të cilit i paraprinte agresioni ideologjik.

Kjo veprimtari e dendësuar e armiqve të jashtëm gjeti mbështetje tek armiqtë e brendshëm, të cilët kishin mundur të depërtonin edhe në gjirin e Partisë, të pushtetit shtetëror, të ushtrisë, të organeve drejtuese të ekonomisë popullore.

*Partia i pret rrugën liberalizmit

Qëllimi i armiqve ishte të mposhtnin Partinë e të asgjësonin socializmin në Shqipëri, kështjellën e vetme socialiste që kishte ngelur në Evropë, e që shërbente si një shembull frymëzimi për forcat revolucionare e për popujt liridashës të botës. Imperializmi, revizionizmi, borgjezia ndërkombëtare shpresonin se do t'ia arrinin qëllimit.

Rruga që ndiqej ishte tashmë e sprovuar: nxitja e përhapja kudo e liberalizmit në parti, në shtet, në ekonomi, e mënyrës së jetesës së shthurur borgjeze, e muzikës, e letërsisë dhe e arteve figurative moderniste, degjenerimi sidomos i inteligjencës e i rinisë. Armiqtë shfrytëzonin për këtë qëllim ç'të mundnin; shfrytëzonin në mënyrë të veçantë hapjen

e Kinës «socialiste» ndaj SHB të Amerikës. Ata përpqeshin të shfrytëzonin për qëllimet e tyre edhe luftën që zhvillonte PPSH kundër burokratizmit e konservatorizmit për zgjerimin e demokracisë socialiste, duke u përpjekur të shtrembëronin këtë luftë, si edhe një farë euforie që ndihej në mjaft punonjës e kadro për shkak të arritjeve të mëdha në zhvillimin ekonomik, shoqëror, kulturor etj.

Veprimtaria shkatërrimtare «paqësore» zhvillohej në rru-gë legale e ilegale, sipas rastit e mundësive.

Rrjedhim i kësaj veprimtarie ishin një numër shfaqjesh të huaja me karakter liberal borgjez që po dukeshin më tepër në lëmin ideologjik e kulturor, veçanërisht në letërsi e arte, si edhe në veshje e sjellje të mjaft të rinjve, në punën organizative dhe ideopolitike me rininë e me inteligjencien. Këto shfaqje kishin lidhje me veprimtarinë armiqësore që zhvillonte grupi armiqësor me Fadil Paçramin e Todi Lubonjen në krye, ish-anëtarë të Komitetit Qendror.

Mirëpo Partia nuk i la të trasheshin këto shfaqje, ia preu rrugën liberalizmit, i doli kështu përpara rrezikut të madh që i kanosej diktaturës së proletariatit, socializmit në Shqipëri. E kalitur në betejat revolucionare kundër armiqve të egër të jashtëm e të brendshëm, kundër tradhtarëve në gjirin e saj, Partia nuk u zu në gjumë. Nuk u zu në gjumë as populli. Megjithatë, kishte organizata partie, komunistë, kadro e punonjës që e kishin dobësuar ose humbur vigjilencën.

Kushtrimin e luftës kundër shfaqjeve të huaja dhe qëndrimeve liberale ndaj tyre e dha shoku Enver Hoxha në janar 1973, në fjalën që mbajti në Presidiumin e Kuvendit Popullor. Pas kritikës së rreptë që u bënte këtyre shfaqjeve e qëndrimeve, ai udhëzonte: «Duke bërë një luftë aktive kundër shfaqjeve të ndryshme të konservatorizmit, nuk duhet të biem në liberalizëm, të humbasim vigjilencën kundër ndikimeve çoroditëse të sotme të ideologjisë e të kulturës borgjeze. Këto ndikime nuk duhet t'i minimizojmë apo të qëndrojmë pasivë ndaj tyre, por t'i luftojmë me vendosmëri e me pasionin e domosdoshëm revolucionar»¹.

E gjithë Partia u çua më këmbë në këtë luftë, sidomos pas fjalës së shokut Enver Hoxha në mbledhjen e përgjith-

1 Enver Hoxha. Diskutim në mbledhjen e Presidiumit të Kuvendit Popullor, 9 janar 1973. AQP.

shme të komunistëve të Aparatit të KQ më 15-mars 1973 me temën «Si duhet kuptuar dhe si duhet luftuar rrethimi imperialisto-revizionist».

Udhëheqja e Partisë kërkonte të zhdukej çdo nënvleftësim i këtij rrethimi, të kuptohej ai thellë nga të gjithë me të gjitha rreziqet që paraqiste e të veprohej me ndërgjegje e mobilizim të lartë revolucionar për ta çarë në çdo situatë e në çdo rrethanë.

Ajo kritikonte ata punonjës që me një pakujdesi të habitshme thoshin: «Jemi shumë të fortë, s'kanë ç'të na bëjnë». Njeriu është trim, shpjegonte shoku Enver Hoxha, kur arrin të kuptojë plotësisht se ç'duhet të mbrojë, se duhet të mbrojë atë që ka krijuar vetë me gjak, me djersë e me mundime. Pakujdesia, lëshimet, qëndrimet liberale, dobësimi i vigjilencës, euforia çojnë ujë vetëm në mullirin e armikut.

Partia ishte kundër mendimit të gabuar të disa njerëzve që thoshin: «Përse t'i ngremë këto çështje, të mos i bëjmë bujë». Shoku Enver Hoxha e quante të domosdoshme të luftohej ky mendim jorevolucionar. Kërkonte sidomos të dërrmohej përpjekja e F. Paçramit me shokët e tij rrufjanë politikë për ta cilësuar konservatorizmin si rrezik kryesor. «Kjo është teza e armikut», — thoshte ai. Pastaj u bënte atyre pyetje: «Jeni ju me tezën e Partisë apo të armikut të klasës?»¹ Partia ndiqte vazhdimisht metodën e vetme të drejtë të luftës në të dy krahët, edhe kundër liberalizmit, edhe kundër konservatorizmit, edhe kundër oportunitizmit, edhe kundër sektarizmit. Vetëm duke luftuar në këtë mënyrë, armiqtë s'e kishin zënë e s'do ta zinin kurrë atë në befasi.

Në nxitjen e liberalizmit dukej qartë se kishte gisht armiku i klasës. Prandaj shoku Enver Hoxha shtronte të domosdoshme që Partia të mobilizonte gjithë opinionin e vendit e të krijonte një front të hekurt kundër frontit armik, të përbërë nga armiqtë e jashtëm e të brendshëm, që punonjësit të kuptonin drejt e thellë rreziqet që paraqiste ky front armik, që kundër këtij fronti të zhvillohej një luftë e pamëshirshme, konkrete, ideologjike, politike, ekonomike, pa asnjë lëshim, pa asnjë nënvleftësim të rrezikut.

¹ Enver Hoxha. Fjala e 15 marsit 1973. Raporte e fjalime 1972-1973, f. 264.

Njëkohësisht ishte e nevojshme të kuptohej drejt lufta ideologjike kundër mbeturinave të huaja për socializmin në ndërgjegjen e njerëzve, të mos reduktohej kjo në leksione e biseda, por të vlerësohej si një luftë e gjithanshme e ndërlikuar, që kërkonte vëmendjen më të madhe të Partisë, të pushtetit, të masave.

Tezat dhe detyrat që shtronte shoku Enver Hoxha në fjalën e tij të 15 marsit 1973 i bënë për vete komunistët, klasa punëtore, rinia, gjithë punonjësit. Duke analizuar punën nën dritën e këtyre tezave e detyrave, secila organizatë partie, secili kolektiv zbulonte dhe kritikonte gabimet, të metat, shfaqjet e huaja, qëndrimet liberale, të vërejtura ndër komunistë, punonjës e kuadro. Kudo u krijua një atmosferë e gjallë debatesh e ballafaqimesh, mobilizimi për ndreqjen e të metave, për një kuptim më të drejtë të raportit midis të drejtave e detyrave, për forcimin e disiplinës e të vigjilencës, për zbatimin plotësisht të detyrave, të direktivave të Partisë e të ligjeve të shtetit.

Shkatërrimi i grupit armik të Fadil Paçramit e të Todi Lubonjës

Në valën e debateve, të ballafaqimeve, të kritikave të komunistëve e të punonjësve u zbuluan të gjitha rrënjët e degët e veprimtarisë armiqësore të F. Paçramit, të T. Lubonjës e të pasuesve të tyre.

Përfundimet e diskutimit në Parti e në masat popullore për luftën kundër ndikimeve të huaja e shfaqjeve liberale, si edhe veprimtarinë armiqësore të grupit të F. Paçramit e T. Lubonjës i mori në shqyrtim Plenumi i 4-t i KQ të PPSH që u mbledh prej 26 deri më 28 qershor 1973.

Plenumi konstatoi se diskutimi për luftën kundër shfaqjeve liberale ishte një shkollë e madhe, e cila tregoi sa e nevojshme është rrahja në mënyrë kritike e problemeve të mprehta në Parti, sa edukues dhe frytdhënës është këshillimi i hapët me klasën punëtore e masat e tjera punonjëse për të tilla probleme. Nga ky diskutim Partia nxirrte mësim të mëdha.

Asnjëherë nuk duhej harruar se Shqipëria socialiste ndodhej në qendër të presioneve të gjithanshme të botës kapitaliste e revizioniste, ishte objekt i një agresioni frontal ideologjik. Ky agresion ishte i përhershëm, prandaj edhe lufta ku-

ndër tij duhej të ishte e vazhdueshme, të bëhej çdo ditë, çdo muaj, çdo vit.

Thelbi i agresionit ideologjik borgjezo-revizionist është nxitja e liberalizmit në të gjitha fushat. Liberalizmi, «sido e kudo që të paraqitet, është në thelb shprehje e oportunizmit ideologjik e politik, heqje dorë nga lufta klasore konsekuente...», është pranim i bashkekzistencës paqësore me ideologjinë armike»¹. Me presionin armiqësor të jashtëm gërshtohej edhe presioni armiqësor e regresiv i brendshëm në një front të vetëm e me një synim të përbashkët për të krijuar atë truall, atë ushqim të nevojshëm për oportunizmin e djathtë, revizionizmin. Të gjithë armiqtë e Partisë e të popullit kanë qenë të djathtë, pavarësisht nga maskat mëngjarashe që kanë pasë vënë për të mashtruar masat.

Kjo nuk lypsej harruar asnjëherë. Por s'duhej harruar as rreziku i majtizmit dhe s'duhet hequr kurrë dorë nga lufta kundër shfaqjeve të oportunizmit të majtë. Si kurdoherë, lufta do të zhvillohej në të dy krahët, ndryshe vija e Partisë do të ishte e lëkundshme, e paqëndrueshme, jo e drejtë.

Shkaku themelor i ndikimeve të huaja në letërsi e arte, vërente Plenumi, ishte «moszbatimi me konsekuencë dhe largimi nga orientimi i drejtë i Partisë për zhvillimin e një lufte ideologjike frontale, në të dy krahët, si kundër konservatorizmit, ashtu edhe kundër liberalizmit»². Elementët armiq e shfrytëzuan këtë duke u përpjekur të asgjësonin metodën e realizmit socialist, nën maskën e luftës gjoja kundër konservatorizmit.

Komitetet dhe organizatat-bazë të partisë nuk merreshin sa duhet me problemet e letërsisë e arteve. As sektorët ideologjikë të Aparatit të Komitetit Qendror nuk kishin ndihmuar sa duhet që t'u mbylleshin shtigjet ndikimeve të huaja në letërsi e arte. Në mënyrë të veçantë u kritikua për kujdes e punë të pamjaftueshme Komiteti i Partisë i Rrethit të Tiranës. Në Tiranë ishin shumica e shkrimtarëve dhe e artistëve, institucionet kryesore artistike të vendit, ku më tepër se kudo

1 Enver Hoxha, Raport në Plenumin e 4-t të KQ të PPSH. Raporte e fjalime 1972-1973, f. 306.

2 Po aty, f. 312.

qe përhapur fryma e liberalizmit. Një përgjegjësi të madhe për shkarjet nga vija e Partisë në letërsi e arte kishte Lidhja e Shkrimtarëve dhe e Artistëve, disa drejtues të së cilës jo vetëm kishin lejuar përhapjen e koncepteve e të teorizimeve të huaja, por shpesh i kishin ushqyer ato me qëndrimet e tyre liberale. Kishte përgjegjësi shumë të madhe për ato shkarje edhe Ministria e Arsimit dhe e Kulturës, e cila e kishte nënvleftësuar rrezikun e liberalizmit dhe ishte tërhequr përpara presioneve liberale. Më vonë doli se vetë drejtuesit e Ministrisë kishin rënë në batakun e liberalizmit.

Por fajin më të madh e kishin F. Paçrami e T. Lubonja me grupin e tyre antiparti. I pari, nga pozita e sekretarit të Komitetit të Partisë të Rrethit të Tiranës, i dyti, nga pozita e drejtorit të Radios e të Televizionit, me qëllime të caktuara armiqësore shtrembëronin e sabotonin vijën e Partisë për letërsinë, artet, kulturën.

Plenumi i KQ u vinte detyrë organizatave dhe organeve të Partisë të zhduknin çdo pakujdesi ndaj letërsisë e arteve, të fusnin në çdo qelizë të tyre frymën e partishmërisë proletare, t'i udhëhiqnin nga afër duke mbajtur gjithnjë parasysh se ndikimi i letërsisë dhe arteve mbi masat «është i madh dhe pasqyrohet fuqimisht jo vetëm në gjendjen shpirtërore të punonjësve, por edhe në punë e në prodhim»¹. Partia shprehte bindjen se shkrimtarët e artistët me përpjekje revolucionare do të spastronin barërat e këqija dhe do të çonin me guxim përpara, në vijën marksiste-leniniste të saj, çështjen e madhe të letërsisë e arteve, të kulturës socialiste, do të shtrëngonin më tepër radhët rreth Partisë, me të cilën ishin të lidhur si mishi me kockën, do të krijonin vepra të reja me vlerë.

Në luftë me shfaqjet e huaja e me qëndrimet liberale ndaj tyre, Plenumi shtronte detyra të rëndësishme për të rrënjosur koncepte revolucionare për mënyrën e jetesës, për sjelljet në shoqëri dhe për shijet ideoestetike.

Mënyra e jetesës, sjelljet dhe shijet ideoestetike janë pjesë e pandarë e ideologjisë dhe e kulturës, e superstrukturës së shoqërisë. Si e gjithë superstruktura, karakteri socialist i tyre krijohet e forcohet nën ndikimin e drejtpërdrejtë të bazës eko-

1 Enver Hoxha. Raport në Plenumin e 4-t të KQ të PPSH. Raporte e fjalime 1972-1973, f. 326.

nomike socialiste dhe nëpërmjet luftës klasore kundër koncepteve e zakoneve të vjetra, prapanike, si edhe kundër ndikimeve të ideologjisë, të kulturës e të mënyrës së jetesës borgjeze nga jashtë, kundër konservatorizmit e liberalizmit.

Vitet e fundit konceptet konservatore kishin marrë goditje të forta. Ndërkohë ishte nënvleftësuar disi lufta kundër ndikimeve borgjezo-revizioniste, kundër shfaqjeve liberale në mënyrën e jetesës. Grupi armik i F. Paçramit e T. Lubonjës e shfrytëzuan këtë nënvleftësim për të nxitur me anë të shkrimeve letraro-artistike, të shfaqjeve teatrale, të emisioneve muzikore etj. vese borgjeze, thyerje të normave të moralit socialist. Njëkohësisht vihej re edhe një farë qëndrimi indiferent i mjaft punonjësve kundrejt shfaqjeve të huaja për këtë moral.

Plenumi e quante të domosdoshme të vazhdonte në mënyrë frontale lufta kundër të tilla dukurive. Në këtë luftë duhej të ngriheshin masat, duke zhdukur çdo shfaqje të indiferentizmit, për të krijuar një atmosferë mbytëse kundër shkeljeve të normave të moralit socialist. Lypsej formuar një front unik ndikimi pozitiv, edukimi revolucionar të rinisë me konceptet socialiste për mënyrën e jetesës, shijet ideoestetike dhe sjelljet, front ku të shkriheshin përpjekjet e përbashkëta të shkollës, të qendrës së punës, të të gjitha mjeteve të propagandës e të kulturës, të organizatave shoqërore, të familjes, të mbarë opinionit shoqëror.

Një rol të veçantë duhej të luante Bashkimi i Rinisë së Punës të Shqipërisë. Plenumi i KQ të Partisë kërkonte nga kjo organizatë të ndreqeshin gabimet e vërtetuara në veprimtarinë ideopolitike, kulturore e organizative të saj si rrjedhim i qëndrimeve liberale të Agim Meros, ish-sekretar i parë i KQ të BRPSH, të merreshin masa rrënjësore për shëndoshjen e gjendjes duke qëndruar në krye të vrullit revolucionar të rinisë. Si gjithkund, edhe në rini, lufta do të zhvillohej në të dy krahët, edhe kundër patriarkalizmit e konservatorizmit, edhe kundër liberalizmit.

Plenumi e gjykonte të nevojshme që lufta kundër shfaqjeve të huaja e qëndrimeve liberale të shtrihej edhe në fushat e tjera të jetës, veçanërisht në ekonomi.

Diskutimi në Parti e në kolektivat punonjëse kishte zbuluar dobësi edhe në këtë fushë shumë të rëndësishme. Vërehtëshin të meta e gabime në drejtimin dhe administrimin e eko-

nomisë popullore, shfaqje të voluntarizmit e të subjektivizmit, të nënvleftësimit të ligjeve ekonomike, të interesit të ngushtë vetjak, dikasterial, lokal, të grupit, thyerje të disiplinës në punë. Kundrejt këtyre dobësive dhe shfaqjeve të huaja mbahehin qëndrime liberale. Nuk kërkohesh llogari dhe nuk zbatohesh një kontroll i rreptë shtetëror. Plenumi kritikonte për të tilla shfaqje e qëndrime dikasteret ekonomike, në mënyrë të veçantë Komisionin e Planit të Shtetit e Ministrinë e Financave dhe i porosiste të analizonin në mënyrë kritike veprimtarinë e tyre drejtuese e administruese.

Ai kritikoi edhe Bashkimet Profesionale për vetëkënaqësi e për formalizëm në punë dhe kërkoi prej tyre të përmirësonin punën edukuese e bindëse me punëtorët e punonjësit e tjerë, të luftonin me këmbëngulje qëndrimet e huaja ndaj punës e ndaj pronës socialiste, për një disiplinë proletare të shëndoshë, për ruajtjen e pasurisë së përbashkët, për cilësi e rendiment të lartë në prodhim etj. Ato nuk duhej të tërhiqeshin përpara presioneve mikroborgjeze, por të luftonin për të ngritur masat punonjëse në luftë të papajtueshme me këto presione.

Në kuadrin e luftës kundër shfaqjeve të huaja e qëndrimeve liberale ndaj tyre Plenumi analizoi edhe veprimtarinë e Partisë. Ai vuri në dukje se të tilla shfaqje e qëndrime ishin dukur edhe në jetën e veprimtarinë e saj. Qëndrime liberale mbanin ato organizata partie që nuk ndienin përgjegjësi të plotë për gjendjen dhe udhëheqjen e punëve në vendin ku qenë ngritur e vepronin, që lejonin përhapjen e shfaqjeve të huaja; që nuk kërkonin zbatimin me rreptësi të parimeve e të normave të Statutit nga të gjithë komunistët e kuadrot, pavarësisht nga posti e funksioni drejtues; që nuk luftonin për të detyruar çdo komunist të jepte shembullin si luftëtar pararojë.

Plenumi shtronte detyrë të forcohej më tej udhëheqja e Partisë, gjë që do të konkretizohej në zbatimin drejt e plotësisht të vendimeve e të direktivave të saj, të ligjeve të shtetit, të detyrave në fushat e ndryshme të jetës, mbi bazën e bindjeve të thella ideologjike e politike të masave, të një drejtimi e organizimi të përsosur të punëve, të një funksionimi më të mirë të levave të fuqishme të partisë, siç janë organet e pushtetit dhe organizatat shoqërore.

Duke analizuar përfundimet e diskutimit në Parti e në masa për problemet e luftës kundër liberalizmit dhe duke

nxjerrë mësime e detyra nga kjo analizë, Plenumi i KQ shkatërroi përfundimisht edhe grupin armik të F. Paçramit e T. Lubonjës. Ky grup e kishte filluar veprimtarinë e tij në vitet 60-të, kur filloi lufta frontale kundër revizionizmit sovjetik, duke shpresuar se rrethimi me bllokadën imperialisto-revizioniste do të shkaktonin medoemos një «krizë» të thellë në Shqipëri. Në kushtet e «krizës» këta armiq mendonin të realizonin planin e tyre të përhapjes së revizionizmit e të rivendosjes së kapitalizmit. Mirëpo «kriza» e dëshiruar s'po dukej. Kur në fillim të viteve 70-të rrymat revizioniste e fryma pacifiste në shkallë ndërkombëtare morën një shtrirje më të gjerë, kur udhëheqja kineze filloi të zbatonte hapur politikën e pajtimit me imperializmin amerikan, armiqtë e dendësuan veprimtarinë e tyre. Synimi i tyre ishte, në radhë të parë, të çorodisnin rininë dhe inteligjencien, t'i ngrinin ato kundër Partisë e socializmit, ashtu siç kishin pasur bërë edhe revizionistët në vendet ish-socialiste. Por në Shqipëri këto synime të armiqve dështuan dhe u asgjësuan.

Plenumi i KQ të Partisë, duke marrë parasysh qëndrimet antiparti dhe antisocialiste të F. Paçramit e T. Lubonjës, si në teori e në praktikë, dëmet që i kishin sjellë Partisë, shtetit dhe ndërtimit socialist, i përjashtoi ata nga Komiteti Qendror e nga Partia, i shkarkoi njëkohësisht nga të gjitha funksionet shtetërore.

Konkluzionet dhe vendimet e Plenumit të 4-t të KQ e forcuan edhe më shumë unitetin e Partisë, e ngritën në një shkallë më të lartë vigjilencën e gatishmërinë luftarake të saj, e përsosën më tej veprimtarinë e organeve dhe të organizatave të partisë. Ato shërbyen për thellimin e luftës klasore kundër ndikimeve të ideologjisë borgjezo-revizioniste, kundër të gjitha shfaqjeve të huaja, kundër shtrembërimeve dhe shkeljeve të direktivave të Partisë, të ligjeve të shtetit, të normave të shoqërisë socialiste.

Por, siç doli më vonë, nuk qenë zbuluar e nuk qenë shkatërruar gjithë armiqtë në gjirin e Partisë. Grupi tradhtar që dërrmoi Plenumi i 4-t përbënte vetëm një gjymtyrë të tradhtisë. Armiqtë e tjerë, në ato çaste të rënda që po kalonin, u tmerruan. Ata nuk e ndërprejnë punën antiparti e antisocialiste, por bënë një tërheqje, duke pritur të kalonte «kjo valë», sidomos duke shpresuar të krijohej «kriza» kaq e dëshiruar, që të hidheshin në sulme të hapura. Ndërkaq, ata u

përpoqën të shtrembëronin e të ngushtonin kuptimin e thellë e të gjerë të vendimeve të Plenumit, sikur këto vendime kishin të bënin vetëm me letërsinë dhe artet e me disa shfaqje të huaja në mënyrën e veshjes, të mbajtjes së flokëve ndër të rinjtë.

Mirëpo vala e luftës revolucionare nuk shkonte në zbritje. Ajo po ngjitej vazhdimisht. Kjo valë, që po shtrihej e po hynte kudo, do të spastronte edhe ahuret e tjera të tradhtisë.

4. FORCIMI I GJITHANSHËM I MBROJTJES SË VENDIT

Kishte vite që Komitetin Qendror të Partisë e shqetësonin shfaqjet e huaja, shkeljet e shtrembërimet e direktiva-ve të Partisë, që vëreheshin në ushtri e që pengonin programin revolucionar të përgatitjes së ushtrisë e të mbarë popullit për mbrojtjen me anë të luftës popullore.

Në valën e re revolucionare që përfshiu gjithë jetën e vendit, Partia nxori më në fund në shesh se këto shfaqje, shkelje e shtrembërimet e kishin rrënjët në veprimtarinë e fshehtë armiqësore që zhvillonte grupi tradhtar i Beqir Ballukut, ish-ministër i Mbrojtjes Popullore, Petrit Dumes, ish-shef i Shtabit të Përgjithshëm, Hito Çakos, ish-shef i Drejtorisë Politike të Ushtrisë etj.

Shkatërrimi i grupit armik të Beqir Ballukut, Petrit Dumes e Hito Çakos

Krerët e këtij grupi kishin qenë prej kohësh në opozitë me vijën e Partisë dhe

në shërbim të revizionistëve. Pas vendimeve që mori Komiteti Qendror i Partisë në vitin 1966 për heqjen e gradave ushtarake, krijimin e komiteteve të partisë dhe rivendosi e komisarëve politikë në ushtri, tradhtarët i kishin vënë vetes detyrë të sabotonin zbatimin e këtyre vendimeve thellësisht revolucionare, të ngjallnin pakënaqësi e kundërshtime në radhët e kadrove në ushtri dhe, mbi këtë bazë, të luftonin vijën ushtarake marksiste-leniniste të Partisë, ta zëvendësonin atë me një vijë revizioniste kundërrivolucionare; më në fund, në kohën që do ta gjykonin të përshtatshme, të kryenin një puç të armatosur për të përmbytur rendin socialist, pasi të li-